

**REVISTA DE ISTORIE
„VASILE CONTA”
TÂRGU-NEAMȚ**

**Historical Magazine „Vasile Conta”,
Târgu-Neamț**

**Revue Historique „Vasile Conta”
Târgu-Neamț**

**Volumul V, nr. 2, decembrie 2023
Volume V, issue 2, december 2023
Volume V, no. 2, décembre 2023**

Iași
Editura PIM, 2023

**PREFAȚA MINEIULUI PE SEPTEMBRIE SCRISĂ DE
STAREȚUL NEONIL BUZILĂ**

*

**THE PREFACE TO THE SEPTEMBER MINAIO WRITTEN BY
ABBOT NEONIL BUZILĂ**

*

**LA PRÉFACE DE LIVRES D' EGLISE POUR LE MOIS DE
SEPTEMBRE ÉCRITE PAR L'ABBÉ NEONIL BUZILĂ**

Drd. Vera STIGLEȚ¹

Rezumat: *Articolul de față reprezintă o analiză bazată pe prefața Mineiului lunii septembrie tipărit la Mănăstirea Neamț în anul 1845. Abordarea noastră este însoțită de scurte comentarii extrase din prefața cărții redactată de starețul și arhimandritul Neonil Buzilă, care a coordonat activitatea editorială a centrului tipografic de la Mănăstirea Neamț. Prefața sau predosloviile înglobează receptarea unui mesaj din partea redactorului către cititor, prin care surprinde faptele și contextul istorico-social al vremii. Textul din mineu pune accentul pe procesul de comunicare dintre protagoniști și transmite date interesante în privința atitudinilor culturale, așa cum s-au manifestat în secolul al XIX-lea.*

Cuvinte cheie: *Minei, prefață, tipografie, Mănăstirea Neamț, Neonil Buzilă.*

*

Abstract: *This paper represents an analysis based on a preface to the September Minaio [the book with the saints' days and services for the month] printed in the Neamț Monastery in 1845. Our approach is accompanied by brief commentaries extracted from the preface to the book edited by the abbot and archimandrite Neonil Buzilă, who coordinated the editorial activity of the printing centre in the Neamț Monastery. The preface or predoslovia encompasses the reception of a message from the editor to the reader, where he points out the facts and historical-social context of the time. The text in the Minaio focuses on the protagonists' communication process. It conveys interesting data regarding the cultural attitudes as they manifested across the 19th century.*

Keywords: *Minaio, preface, printing, Neamț Monastery, Neonil Buzilă.*

*

Résumé: *Le présent article représente une analyse basée sur la préface de livres d'église pour le mois de septembre publiée en 1845 à la Monastère de Neamț. Notre démarche est accompagnée par de brefs commentaires tirés de la préface du livre rédigée par l'abbé et l'archimandrite Neonil Buzilă, qui a coordonné l'activité éditoriale du centre typographique de Monastère de Neamț. La préface ou les predoslovie englobent la réception d'un message de la part de l'éditeur vers le lecteur par lequel il saisit les faits et le contexte historique et social du temps. Le texte de livres d'église et l'accent sur le*

¹ Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava – Facultatea de Istorie și Geografie, Studii doctorale - domeniul Istorie; Muzeul Cetatea Neamț, Târgu Neamț – Complexul Muzeal Național Neamț. stiglet.vera@gmail.com

processus de communication entre les protagonistes et il transmet des informations intéressantes en ce qui concerne les mentalités culturelles tel qu'elles se sont manifestées pendant le XIX-ième siècle.

Mots clés: Livres d'église, préface, typographie, Monastère de Neamț, Neonil Buzilă.

Perioada 1834-1853 a fost conturată de conducerea arhimandritului Neonil Buzilă², care a desfășurat nu doar activități specifice vieții monahale, ci și preocupări de iradiere culturală și de răspândire a valorilor bibliofile. Tipăriturile imprimare în puternicul centru tipografic de la Mănăstirea Neamț conțin unele prefețe scrise de mitropolitul Veniamin Costache, de cărturarul Neofit Scriban³ și arhimandritul Neonil Buzilă. Aducem în centrul atenției tema prefețelor, cu unele cercetări de pragmatică și istorie din spațiul românesc abordate în studiile lui Gabriel Ștrempel⁴, Alexandru Duțu⁵, Paul Cornea⁶, Daniel Barbu⁷, Mircea Vasilescu⁸, etc. Am considerat necesar să creionăm, prin intermediul acestui studiu, o prefață cercetată din *Mineiul lunii septembrie*, care ne oferă orizontul filosofic al relației dintre redactor și cititor, constatăm categoriile culturale și subiecții implicați în procesul de comunicare.

Prefața reprezintă spațiul în care autorul își exprimă mesajul către cititor, având o conotație cu caracter religios, științific sau istoric. Am cercetat, așadar, în principal discursul prefațial reprodus în cărțile românești de la Mănăstirea Neamț din perioada arhimandritului Neonil Buzilă. Urmând firul cronologic al producției tipografice la care și-a adus aportul editorul Neonil, ne-am propus să prezentăm o parte din edițiile apărute sub patronajul său: *Mineiul lunii septembrie*, (1845); *Mineiul lunii noiembrie*, (1845); *Mineiul lunii ianuarie*, (1846); *Mineiul lunii februarie*, (1846); *Mineiul lunii martie*, (1846); *Mineiul lunii aprilie*, (1846); *Mineiul lunii mai*, (1846); *Mineiul lunii iunie*, (1846); *Mineiul lunii octombrie*, (1846); *Mineiul lunii decembrie*, (1846); *Mineiul lunii lui August*, (1847); *Triodion*, (1847); *Mineiul lunii iulie*, (1847); *Carte prea frumoasă numită Minunile Maicii Domnului*, (1847); *Viața și petrecerea celui întru sf(i)nți Părintelui nostru Mitrofan cel nou Episcopul Voronejului*, (1848); *Ceasoslov*, (1850) și *Apostol* apărut în anul 1851.

² Arhimandritul Neonil Buzilă a fost numit la conducerea Mănăstirii Neamț în trei etape: 1834-1835; 1838-1839; 1843-1853. *Apud.* Benedict Sauciu, *Mănăstirea Neamț vatră de spiritualitate și cultură românească*, Vol. I, Editura Doxologia, Iași, 2017, p. 49.

³ N. Buzescu, *Proloage la Pidalionul tipărit la Mănăstirea Neamțu*, în *BOR*, Anul XVIII, nr. 1-2, 1980, p. 216-225.

⁴ Gabriel Ștrempel, *Copiști de manuscrise românești până la 1800*, vol. I, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1959.

⁵ Alexandru Duțu, *Reconsiderarea literaturii „vechi”*, în *Istoriografia literară românească*, Editura Minerva, București, 1984, p. 175-206.

⁶ Paul Cornea, *Introducere în teoria lecturii*, Editura Polirom, București, Ed. a II-a, Iași, 1998.

⁷ Daniel Barbu, *Loisir et pouvoir. Le temps de la lecture dans les Pays Roumains au XVIII-e siècle*, în *Revue des Etudes Sud-Est Européennes*, XXVIII, nr. 1-4, 1990, p. 17-28.

⁸ Mircea Vasilescu, *Stereotipii de lectură în predosloviile cărților vechi*, în *Analele Universității București. Limba și literatura română*, XLI=XLII, 1992-1993, p. 47-54.

Ar fi necesar, pentru a fixa integral viziunea asupra cărților din perioada menționată și o imagine de ansamblu dintre evenimentele istorice și practicile cititului reliefate în spațiul cultural românesc. Prefațatorul intervine cu dorința de a răspândi cartea și lectura, care contribuie la impunerea treptată a unei mentalități în legătură cu procesul de alfabetizare⁹. În cele ce urmează vom prezenta discursul prefațial din *Mineiul lunii septembrie* redactat de starețul Neonil, materializat prin răspândirea unor idei culturale și impunerea unei atitudini noi față de lectură.

Ediția *Mineiului lunii septembrie* din anul 1845 s-a publicat sub patronajul Mitropolitului Moldovei, Meletie și a domnitorului Mihail Sturdza. În prefața adresată *Cătră cetitori. Iubiților cetitori*, semnată: *Neonil, Arhimandrit și Stareț Sf(i)ntelor Monastiri Neamțul și Secul*, se specifică faptul că această carte, fiind o prioritate pentru oficierea slujbelor religioase, s-a tipărit a doua oară în varianta românească după originalul grecesc datorită contribuției eforturilor meșterilor tipografi de la Neamț (Fig. 1). Astfel, se precizează sursa tipografică al *Mineiului* românesc pentru luna septembrie, (1845): tradus după ediția *Mineiului* grecesc imprimat la Constantinopol în anul 1843; textul a fost completat cu sinaxare și irmoase canonice. Ediția din anul 1845 s-a tipărit în conformitate cu corectările realizate de Episcopul Argeșului, Iosif¹⁰.

Prefața este locul de întâlnire între cele două entități, plasând în centru cititorul cu ceremonioasa formulare „Iubiților cetitori” sau „Cătră cetitori”. Astfel, comunicarea dintre autor și lector prin intermediul prefeței oferă informații bogate cu specific istoric și teologic, care conturează dogma creștină prin faptul că „scopul dovedeaște că nu întâmplarea ci o Înțelepciune prea înaltă le-au produs din neființă întru ființă: ființa însă cea Înțelegătoare și hotărârea făcută în Sfatul cel mai înainte de veaci pentru dânsa, este o și mai vederată dovadă despre Mărirea lui D(u)mnezeu”. Referințele privind lecturarea cărții sunt prezentate în încheierea prefeței cu aspecte legate de activitatea editorială din incinta tiparniței, prin care starețul Neonil ilustrează importanța bisericii și tratează continuitatea românilor în spațiul românesc. Se cuvine să menționăm că apariția acestei cărți s-a conturat în condiții materiale extrem de dificile, fiind manifestate prin reorganizarea tipografiei și donațiile financiare subvenționate de personalul atelierului.

Informații concrete privitoare la susținerea financiară a monahului Theodosie¹¹ conține „Izvod de bani ci am primit de la părintele starețu, pentru cheltuiala tipografiei

⁹ Mircea Vasilescu, *Iubite cetitorule. Lectură, public și comunicare în cultura română veche*, Editura Paralela 45, Pitești, 2001, p. 58.

¹⁰ BMN, nr. inv. 4473, *Mineiul lunii septembrie*, Mănăstirea Neamț, 1845, f. 1-2.

¹¹ Teodosie sau Theodosie, care semnează de obicei Θεοδοσιε μοναх, Θε.; Θε. ori Θεο. este, fără îndoială, unul dintre cei mai iscusiți meșteri gravori în lemn inițiați la Mănăstirea Neamț. Numele său figurează în xilografurile vechi românești tipărite între anii 1821-1856. Istoricul de artă Gheorghe Racoveanu afirmă că Teodosie a împodobit prima xilografură-icoană cu reprezentarea Sfântului Nicolae (111 x 150) în anul 1821. O altă mențiune despre începuturile sale se află în consemnările privind formarea profesională alături de vestiți gravori Ghervasie și Simeon. Xilografurile monahului Theodosie se întâlnesc în aproape toate imprimările de la Neamț până în anul 1856. Conform documentelor păstrate

asupra meniilor” încheiat la 1 ianuarie 1846 (Fig. 2). Cărțile în care sunt indicate pe luni sau zile, slujbele religioase au fost scoase cu cheltuiala monahul Teodosie: „11 Ghenar am primit de la păr(intele) Theodosie suma de 60 lei; Fevr(uarie) 3 a donat suma de 120 lei; 25 Februarie donează 11 lei; 2 Noemv(rie) figurează cu suma de 35 lei sau 20 parale”¹². Acest lucru atestă că apariția cărților din atelierul tipografic de la Mănăstirea Neamț a funcționat cu sprijinul lucrătorilor din tiparniță (Anexa 1).

Mineiele pentru cele douăsprezece luni conțin structura-standard cu textul de prefață, care debutează cu formula protocolară atribuită cititorului: *Cătră cetitori. Iubiților miei cetitori*¹³; *Cătră cetitori*¹⁴; *Înainte cuvântare cătră cetitori. Iubiților cetitori; La toată persoana, ce să va îndeletnici a ceti, dând cea întru H(risto)s îmbrățișare: Rog pre același Dătătoriu de Haruri, ai dărui toată fericirea; Înainte cuvântare cătră cetitori*¹⁵. Cartea este puntea de legătură dintre cititor și autor reușind să înglobeze o relație de prietenie și de înțelegere cu scuzele de rigoare: „Deci, nu ar fi greșit cineva nici ar fi stăut departe de adevăr, de ar fi numit Cărțile acestea, Raiu împodobit cu tot fealiul de pomi plini de frumoase și dulci și de viață făcătoare roduri, și înfrumșet cu nespuse flori mirositoare, de toată boala și neputința vindecătoare”¹⁶.

Formatul tipografic al corpusului de carte al *Mineiului lunii septembrie* (1845) indică categoria de public căreia i se adresează autorul. În perioada consacrată observăm că formatul cărții era realizat după standardul tipografic specific Mănăstirii Neamț: L = 39 cm; l = 25 cm. Acest fapt evidențiază dimensiunea mare al unui volum de cult din veacul al XIX-lea, fiind sprijinit pe pupitru anume pentru a fi citit în timpul slujbei ori păstrat într-un loc stabil. De regulă, cărțile publicate în format mare *in folio* sunt atribuite textelor cu caracter fundamental al autorității și puterii laice (prefață scrisă de mitropolit, staret, etc). Coroborate cu alte informații, distribuția formatelor în funcție de uz creionează o accesibilitate mai mare asupra acestui tip de exemplar și menținerea prețului ridicat.

Titlul prefeței este surmontat de un frontispiciu în xilogravură, cu simbolul ochiului atoatevăzător în triunghiul Treimii, încadrat într-un chenar cu elemente

în colecția bibliotecii Mănăstirii Neamț, aflăm că monahul Teodosie a fost „artist mare în zilele lui și că a murit la 10 octombrie 1857”. Apud. Ioan Ivan, *Tipografia de la Mănăstirea Neamțu*, în *MMS*, Anul XXXIV, nr. 3-4, 1958, p. 423. *Idem*, *Din istoricul tiparniței de la Mănăstirea Neamț*, în *MMS*, Anul XLV, nr. 7-9, p. 511. Gheorghe Racoveanu, *Gravura în lemn la Mănăstirea Neamțul*, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1940, p. 18.

¹² SJAN Iași, *Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiuni Publice-Moldova*, dosar 99/1843, f. 32.

¹³ BMN, nr. inv. 1594, *Mineiul lunii August*, Mănăstirea Neamț, 1847, f. 1.

¹⁴ BCAMD Târgu Neamț, nr. inv. 11, *Mineiul lunii iunie*, Mănăstirea Neamț, 1846, f. 1; BCAMD Târgu Neamț, *Mineiul lunii iulie*, Mănăstirea Neamț, 1847, f. 1; BMN, nr. inv. 145, *Mineiul lunii noiembrie*, Mănăstirea Neamț, 1845, f. 1; BMN, nr. inv. 1591, *Mineiul lunii mai*, Mănăstirea Neamț, 1846, f. 1; BMN, nr. inv. 1590, *Mineiul lunii aprilie*, Mănăstirea Neamț, 1846, f. 1; BMN, nr. inv. 1589, *Mineiul lunii martie*, Mănăstirea Neamț, 1846, f. 1. BAMD Hândrești, nr. inv. 36/20, *Mineiul lunii octombrie*, Mănăstirea Neamț, 1846, f. 1.

¹⁵ BAMD Hândrești, nr. inv. 36/22, *Mineiul lunii decembrie*, Mănăstirea Neamț, 1846, f. 1.

¹⁶ BMN, nr. inv. 1594, *Mineiul lunii August*, Mănăstirea Neamț, 1847, f. 5.

fitomorfe. Tiparul este negru și roșu, pe hârtie tipografică mai specială și cu inițială D/D imprimată cu roșu. În repertoriul *Înainte cuvântare* din *Mineiul lunii septembrie* se disting câteva teme privitoare la reconstituirea trecutului cu secvențe inspirate din mitologia romană sau literatura consacrată (Fig. 3-4). Pornind de la semnificația lunii septembrie în calendarul iulian, autorul prezintă un scurt istoric al acestei perioade de timp reliefată atât în lumea Romei antice, la evrei și la greci, numind-o Boedromion. Din domeniul istoric vorbește în ansamblu despre primul conciliu ecumenic de la Niceea, convocat de împăratul Constantin cel Mare la 325¹⁷ și ciclul intitulat *indiction*, folosit în datarea documentelor medievale¹⁸.

Însuși faptul că folosește *cuvântul* drept o ancoră în promovarea actului divin, generează o viziune morală asupra universului: „cuvintele sfântului Ioan Damaschin, din care ne învățăm, că nu sfîntii au trebuință de cinstirea noastră”. Vorbele lui Neonil Buzilă subliniază nevoia de schimbare a societății prin lărgirea orizontului spiritual, oferind un mesaj bazat pe cuvântul scris în învățăturile și faptele celor 12 discipoli a lui Iisus. Editorul acordă prioritate distincției religioase, considerând că ființa umană are oportunitatea de a se înnoi „dezbrăcându-ne, după cuvântul Apostolului, de omul cel vechiu, prin pocăință și prin mărturisire curată, și să ne îmbrăcăm în cel nou, prin lucrarea faptelor bune”¹⁹.

Analiza prefeței nuanțează statul și rolul de agent al comunicării literare menținut de Neonil în cadrul atelierului tipografic. Așadar, arhimandritul și starețul Neonil se afirmă în calitate de prefațator și îngrijitor de ediție cu următoarea consemnare: „Al dragostei voastre fierbinte rugătoriu cătră Milostivul D(u)mnezeu pentru mântuirea voastră și doritoriu de tot binele Neonil, Arhimandrit și Stareț Sfîntelor Monastiri Neamțul și Secul, împreună cu tot Soborul”. Autorul este intermediarul între conținutul textului și cititor, pentru că el contribuie direct la difuzarea imprimatelor din punct de vedere comunicațional și material. În nota finală a prefeței sunt prezentate greutățile personalului tipografic și perceperea cărții în materialitatea ei: „Drept aceia iubiților primind această mică osteneală din partea aceștii frățimi adunate în Numele D(o)mnului, să nu socotiți că Interesul material o au povățuit spre a vio pune înainte precum să veade”.

De curând am descoperit o însemnare pe *Mineiul lunii septembrie*, redactată de starețul Neonil: *Aceste 12 minee s-au dăruit sfântului Schit Procovu de sfinția sa părintele Neonil, arhimandrit și stareț Sfîntelor Monastiri Neamțul și Secul. Iară cine va îndrăzni ale înstreina din acest schit, să fie sub neblagoslovenia maicii* (Fig. 5)²⁰. Însemnarea conține informații referitoare la preocupările arhimandritului în plan

¹⁷ Lucian Dîncă, *Conciliile ecumenice Niceea I, 325 & Constantinopol I, 381. Monografii*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș, 2015, p. 6.

¹⁸ BMN, nr. inv. 4473, *Mineiul lunii septembrie*, Mănăstirea Neamț, 1845, f. 3.

¹⁹ *Ibidem*, f. 5-6.

²⁰ BMN, nr. inv. 4473, *Mineiul lunii septembrie*, Mănăstirea Neamț, 1845, f. 1-4 (Paginile numerotate chirilic).

cultural și știri despre dotarea edificiilor eparhiale cu un patrimoniu bibliofil provenit din tipografia mănăstirii.

Am considerat necesar să prezentăm în cadrul capitolului prefața întocmită de arhimandritul Neonil Buzilă (Anexa 2). Textul chirilic este transcris întocmai, cu păstrarea grafiei și ortografiei autorului. De asemenea, am respectat punctuația și am intervenit în text cu coborârea literelor suprascrise între parantezele rotunde.

Concluzii

În conținutul acestui capitol am dorit să prezint contribuția arhimandritului Neonil Buzilă la edificarea activității tipografice din incinta Mănăstirii Neamț. În urma studierii documentelor menționate în rândurile de mai sus putem spune că publicarea cărților românești a avut un rol desăvârșit în activitatea de distribuție și lecturare. Prin discursul prefațial, cititorului i se oferă libertatea și capacitatea de a-și alege propriul obiect de studiu. Toate acțiunile editoriale ale arhimandritului Neonil au fost încununate de cele peste 40 de ediții îngrijite sub patronajul său. În calitate de prefațator s-a implicat în publicarea unor cărți românești cu diverse tematici: *Minei* (12 volume); *Triodion* (1847); *Carte prea frumoasă numită Minunile Maicii Domnului* (1847); *Viața și petrecerea celui întru sfinți părintelui nostru Mitrofan cel Nou Episcopul Voronejului* (1848); *Ceaslov* (1850); *Apostol* (1851).

ANEXA 1

Izvod de bani ci am primit de la părintele starețu, pentru cheltuiala tipografiei asupra meniilor pe anul 1846 ghenar 1²¹.

Lei	Par.	Arătare	Luna
60	-	Am primit de la păr(intele) Theodosie	Ghenar 11
120	-	Am primit de la păr(intele) Theodosie	Fevr(uarie) 3
11	-	Am primit de la păr(intele) Theodosie	25
5	-	Am primit de la păr(intele) Cămărașu	-
60	-	Am primit de la păr(intele) starețu	Mar(tie) 4
15	24	Tot de la păr(intele) starețu	24
204	-	Am primit de la păr(intele) starețu	26
18	-	Tot de la păr(intele) starețu	Mai 5
100	-	Am primit de la păr(intele) starețu pentru bacșiși la părinți	19

²¹ SJAN Iași, *Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiuni Publice-Moldova*, dosar 99/1843, f. 32.

28	-	Am primit de la păr(intele) starețu	Iun(ie) 7
100	-	Tot de la păr(intele) starețu	11
108	-	Am de la păr(intele) starețu	Iulie 1-iu
55	-	Tot de la păr(intele) starețu	Avrust 25
100	-	Am primit de la păr(intele) starețu	Octomvr(ie) 14
22	20	Tot de la păr(intele) starețu	27
35	20	Am primit de la păr(intele) Theofan	Noemv(rie) 2
248	20	Am primit de la păr(intele) starețu în 7	-
62	20	galbeni	Decemv(rie) 12
241		Am primit de la păr(intele) starețu din banii cărților	

Total: 1564 + 262 = 1857

ANEXA 2

CĂTRĂ CETITORI. IUBIȚILOR CETITORI²²

D(u)mnezeu au făcut pre lumea cea văzută toată și cea nevăzută, el este Minunat și Mărit prin cele văzute și prin ceale numai gândite: „Ceriurile spun Slava lui D(u)mnezeu și facerea Mâinilor lui vestește tăria. Pământurile și toate trupurile lumelor, făcute de dânsul, ființele simțitoare, crescătoare, și necrescătoare sânt marturi văzuți a Atotputearnicieii și a Înțelepciuneii lui, că toate vădesc un scop, și scopul dovedeaște că nu întâmplarea ci o Înțelepciune prea Înaltă le-au produs din neființă întru ființă: ființa însă cea Înțelegătoare și hotărârea făcută în Sfatul cel mai nainte de veaci pentru dânsa, este o și mai vederată dovadă despre Mărirea lui D(u)mnezeu. Slugile ceale alese ale Iconomiei D(u)mnezești și a Legii Darului și a Adevărului, fiind încă și de o mai înaltă chiamare decât cea Obștească acelor asemenea lor, D(u)mnezeu cu atâta se face mai Minunat întru dânsule, cu cât lucrarea Darului său este întrânsele mai nesupuse minței noastre, și cu cât ele sânt privite de mijloace a Sfatului său celui mai nainte de veaci, pentru aceasta au zis Prorocul: „Minunat este D(u)mnezeu întru

²² BMN, nr. inv. 4473, *Mineiul lunii septembrie*, Mănăstirea Neamț, 1845, f. 1-2.

sf(i)ntii săi ... ,, Și, Sf(i)ntilor celor din pământul lui minunate au făcut D(o)mnul toate Voile sale întru dânșii.

Biserica Mireasa aceuia ce au venit pentru împlinirea Sfatului celui veacnic, văzind Proslăvirea cu care D(u)mnezeu i-au Proslăvit, s-au minunat, și împreună cu lumea s-au spăimântat de vitejiile și de Înșuflețirea lor cea mai presus de om: Le-au rădicat acestea monumente nu precum sânt ceale a vitejilor lumii, s-au precum lumea rădică, ci precum Proslăvirea lor este mai presus de lume, de asemenea și ele sânt alcătuite mai pre sus de trup, adecă din Laude, Mărire, și din Rugăciune, Hrana cea sufletească carea duce în Viața veacilor. Planul lui de Arhitectură s-au socotit a fi cel mai potrivit duple lucrul Arhitectului celui veacnic, fiește carea Lună se poate socoti ca un Planit sau zodie și toate împreună fac un danț în tot anul înainte dacă nu împrejurul, ca să zicem așa, a Centrului înțelegătoriu. Și numărul Sinaxarilor (Viografiilor) și a sf(i)ntilor sânt acelea Stele D(u)hovnicești, ce vor luci pre Ceriul Bisericii până în veac: Căci așa fealiu este Monumentul Creștinătății și a celor ce se nevoiesc a plăcea lui D(u)mnezeu.

Iubiților Cetitori, aceste Cărți a rânduialelor Bisericești de preste an, D(u)mnezești și Stăpânești, a vitejilor Mucenici și a tuturor sf(i)ntilor și Plăcuților lui D(u)mnezeu, fiind foarte rari și cu greu de a se găsi în limba noastră, numai puțin văzind și râvna sufletelor Creștine ce le căuta, și care era deprinse de o sf(ă)ntă evlavie a și le căpăta de la această sf(ă)ntă Monastire: M-am apucat prin Ajutoriu lui D(u)mnezeu ca să le tipăresc și a doao oară în Tipografia aceștii Monastiri: Precum s-au publicat în anul trecut. Dar fiind că în întâia Tipărire de aicea, s-au fost lăsat Sinaxarele și multe rânduiele de ale sf(i)ntilor s-au fost strămutat din rânduiala Originalului Grecesc, din care pricină nu puțină Hasmodie se întâmpla, mai cu samă pe la Bisericile unde se obicnuie limba Grecească să se cânte la vreunul din horuri, precum și pentru scoaterea Sinaxarelor urmând câteva nemulțemire la cea mai mare parte a Clirosului și a Credincioșilor: Și totodată văzând că au ieșit la Lumină și o ediție Grecească din nou îndreptată și în orânduită duple ceale mai adevărate Originale și Tipice prin Centrala Epitropie Bisericească a sf(i)ntei marei Biserici a Răsăritului, tipărite în Constantinopol în anul 1843 am rugat pre Stăpânirea Bisericească și Politicească, și mi-au învoit și a doaa tipărire îndreptată însă pre cât s-au putut duple rânduiala arătatei ediții Grecești. Adecă adăogându-se Sinaxarele ce era lipsă, precum și Irmoasele Canoanelor din fiește carea zi s-au pus de față, spre mai multă ușurință Cetitorilor de și în original nu sânt față și altele ...

Drept aceia iubiților primind această mică osteneală din partea aceștii frățimi adunate în Numele D(o)mnului, să nu socotiți că Interesul material o au povățuit spre a vio pune înainte precum să veade: Ci râvna Casei D(o)mnului, Slava Plăcuților lui, mântuirea sufletelor, și Mărirea neamului Românesc, de care Îndurese Milostivul D(u)mnezeu a ne învrednici, prin Rugăciunile și Solirile pururea fecioarei și ale tuturor sf(i)ntilor, Amin. Al dragostei voastre fierbinte rugătoriu cătră Milostivul D(u)mnezeu pentru mântuirea voastră și doritoriu de tot binele. Neonil Arhimandrit și Stareț Sf(i)ntelor Monastiri Neamțul și Secul, împreună cu tot Soborul.

Lista Figurilor

Fig. 1. Foaia de titlu a Mineiului luni septembrie. BMN, nr. inv. 4473, Mineiul lunii septembrie, Mănăstirea Neamț, 1845, foaia de titlu.

Buletin de Danie în a apimău de ha asprău de Ciopryz, an
 Rezervația uncașagăria alăpa minei în anul 1846.

№	cap	apău a p e o	Asxa
50		am apimău de ha asprău de Ciopryz	20
120		am apimău de ha asprău de Ciopryz	20
15		am apimău de ha asprău de Ciopryz	25
5		am apimău de ha asprău de Ciopryz	
60		am apimău de ha asprău de Ciopryz	4
15	24	am apimău de ha asprău de Ciopryz	24
20	1	am apimău de ha asprău de Ciopryz	26
18		am apimău de ha asprău de Ciopryz	5
100		am apimău de ha asprău de Ciopryz în fața de ha asprău	19
28		am apimău de ha asprău de Ciopryz	7
100		am apimău de ha asprău de Ciopryz	11
108		am apimău de ha asprău de Ciopryz	10
55		am apimău de ha asprău de Ciopryz	25
100		am apimău de ha asprău de Ciopryz	14
32	20	am apimău de ha asprău de Ciopryz	27
55	20	am apimău de ha asprău de Ciopryz	2
248	20	am apimău de ha asprău de Ciopryz în fața de ha asprău	12
62		am apimău de ha asprău de Ciopryz	
241	20	am apimău de ha asprău de Ciopryz în fața de ha asprău	
159	21		
262	21		
1857	5		

Fig. 2. Registrul financiar privind cheltuielile centrului tipografic de la Neamț asupra imprimării mineilor în anul 1846. Apud. SJAN Iași, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiuni Publice-Moldova, dosar 99/1843, f. 32.

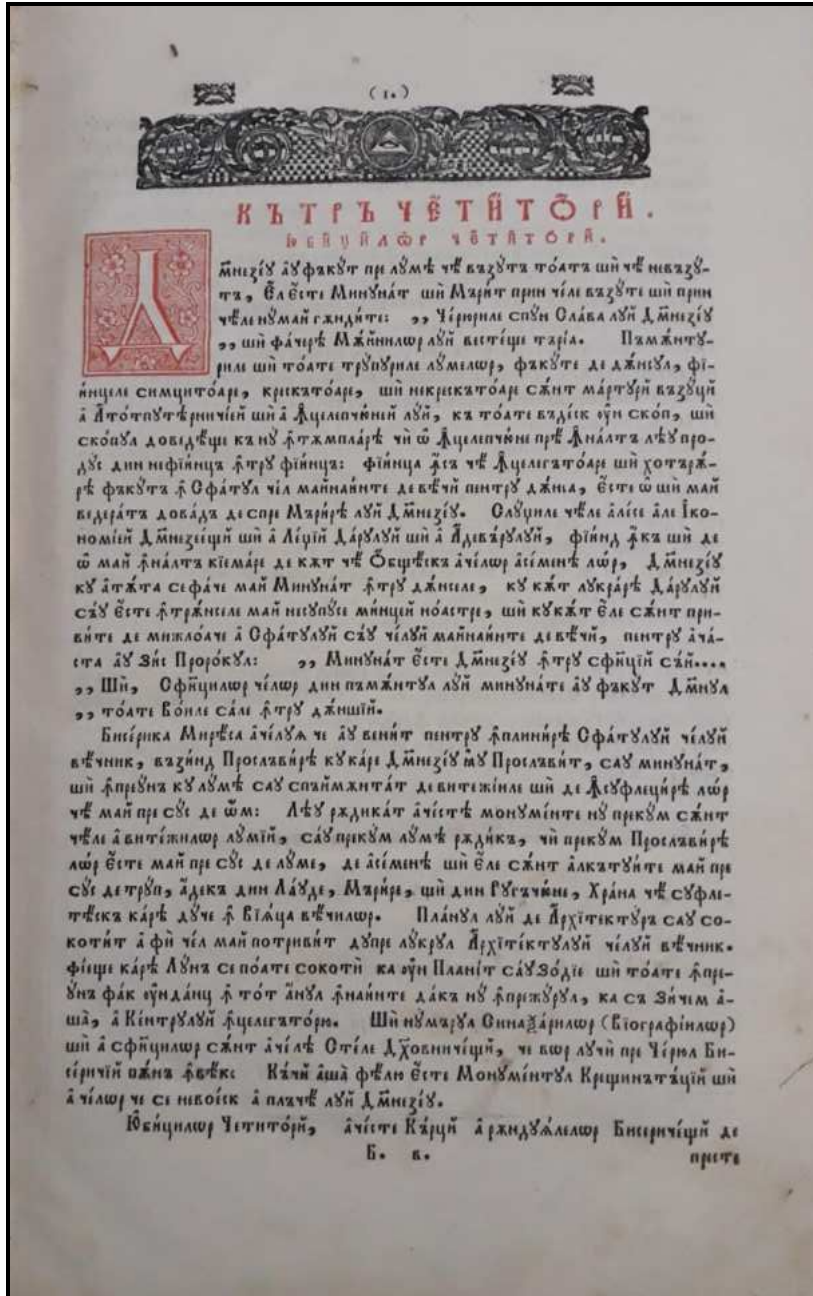

Fig. 3. Prefață redactată de arhimandritul și starețul Neonic Buzilă în Mineiul luni septembrie. BMN, nr. inv. 4473, Mineiul lunii septembrie, Mănăstirea Neamț, 1845, f. 1.

прети ан, д мнзгирн шн Отхажирн, а внтншлор Мзчинчн шн а тзтз-
рш сфнцлор шн Паздцлор лдн д мнзгн, фннд фозте рдр шн кз грн
де ате гхн ф аммеа нозтега, ндмай пцнн вазннд шн ржена сфцтелор
Крпннн чн м казтл, шн кдр ерд депрнне де ш сфнцта евалате ашнле ка-
патл длаа ачате сфнцта Монастнре: Мам апзкат прнн джзторме лдн
д мнзгн ка сале твзрнек шн лдоах шара ф Тупогрфа ачнцн Монастнре:
Пркдм сал пзсанкат ф анла тркзт. Ддр фннд ка ф фтжа Тупарн де лн-
чк, сал фозт лхат Онназаре шн мдат ржндале де але сфнцлор сал фозт
отра мдат днн ржндала Орснналалн Грчск, днн кдр прнчннн нд пцннн
Хасмале се фтжмпа, май кз самз пн ла Бнгернне ендн се шенчнн аммеа
Грчакз сзе кжнте ла ври фнла днн хорзрн, пркдм шн пнтрл скоатерф Ош-
назаре шн оумжнд кжтз алнмзцнмнре ла чк май мдр пдрте а Канослалн шн
а Крдннчоншлор: Шн тоот ш дате вазннд ка азешнт ла Лзмнн шн ш едннн
Грчакз днн нол фдрптате шн ф шржнднн дзоре чк ле май ддезрате Орсн-
нмале шн Тппчн прнн Кентрале бннтропе Бнгернчкн а сфнцнн мдрн Бнгер-
ннчн а Сазрнчлалн, твзрнте ф Констанннпол ф анла 1543. ам рзат прн
Отхажирн Бнгернчкн шн Полнтнчкн, шн мтаз фвоит шн лдоах твзр-
нн фдрптате фн прн кжт сал пзтот дзоре ржндала аратате едннн Гр-
чнн. Ддекз лдзавжндале Онназаре чн ерд лнфа, пркдм шн Ермолееа Ка-
ноналш днн фнше кдрк Шн салпде де фача, спре май мдат ешдрнннн
Учнтормлор де шн ф шрннал нд сжнт фача шн алтеле....
Дрпот ачн бннцлор прнмннд ачате мнка штенчла днн партеф ачн-
шнн фрнцнмн лдннате ф Нзмале д мнзлалн, сз нд сокотннн ка Інтерееала
матрнла ш аз повзцннт спре а вно пне фннннн пркдм сз вчеле: Ун ржена
Канн д мнзлалн, Оалеа Паздцлор лдн, мжнтзрнчк сфцтелор, шн Мз-
рнчк нзмзлалн Ромжнек, де кдр фдрне Милостнвал д мнзгн а не фврд-
ннн, прнн рзачннне шн Соларнле пзрнчк фечоарн шн але тзтзрш сфн-
цлор, д мнн.

Ал драгоштей воастре фнрейнте рзгаторн кзтра Милостнвала д мнзгн
пнтрл мжнтзрнчк воастра шн дорнторме де тоот еннеле.

Н В О Н Ы Л Архимандрит шн Отарнц
Офнцелор Монастнрн Немцла шн Оскла,
фнрннн кз тоот Сокобрла.

Fig. 4. Prefață redactată de arhimandritul și starețul Neonil Buzilă în Mineiul luni septembrie. BMN, nr. inv. 4473, Mineiul lunii septembrie, Mănăstirea Neamț, 1845, f. 2.

ABREVIERI

BAMD Hândrești - Biserica „Adormirea Maicii Domnului” Hândrești, jud. Iași.
BCAMD Târgu Neamț - Biblioteca Catedralei „Adormirea Maicii Domnului” Târgu Neamț.
BMN - Biblioteca Mănăstirii Neamț.
BOR - Biserica Ortodoxă Română.
MMS - Mitropolia Moldovei și Sucevei.
SJAN Iași - Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Iași.

Bibliografie selectivă

Izvoare documentare inedite

BAMD Hândrești, nr. inv. 36/22, Mineiul lunii decembrie, Mănăstirea Neamț, 1846.
BAMD Hândrești, nr. inv. 36/20, Mineiul lunii octombrie, Mănăstirea Neamț, 1846.
BCAMD Târgu Neamț, Mineiul lunii iulie, Mănăstirea Neamț, 1847.
BCAMD Târgu Neamț, nr. inv. 11, Mineiul lunii iunie, Mănăstirea Neamț, 1846.
BMN, nr. inv. 1590, Mineiul lunii aprilie, Mănăstirea Neamț, 1846.
BMN, nr. inv. 1594, Mineiul lunii august, Mănăstirea Neamț, 1847.
BMN, nr. inv. 1591, Mineiul lunii mai, Mănăstirea Neamț, 1846.
BMN, nr. inv. 1589, Mineiul lunii martie, Mănăstirea Neamț, 1846.
BMN, nr. inv. 145, Mineiul lunii noiembrie, Mănăstirea Neamț, 1845.
BMN, nr. inv. 4473, Mineiul lunii septembrie, Mănăstirea Neamț, 1845.
SJAN Iași, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiuni Publice-Moldova, dosar 99/1843.

Lucrări, studii și articole

Barbu, D., *Loisir et pouvoir. Le temps de la lecture dans les Pays Roumains au XVIII-e siècle*, în *Revue des Etudes Sud-Est Européennes*, XXVIII, nr. 1-4, 1990.
Buzescu, N., *Proloage la Pidalionul tipărit la Mănăstirea Neamțu*, în *BOR*, Anul XVIII, nr. 1-2, 1980.
Cornea, P., *Introducere în teoria lecturii*, Editura Polirom, București, Ed. a II-a, Iași, 1998.
Dîncă, L., *Conciliile ecumenice Niceea I, 325 & Constantinopol I, 381. Monografii*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș, 2015.
Duțu, A., *Reconsiderarea literaturii „vechi”*, în *Istoriografia literară românească*, Editura Minerva, București, 1984.
Ivan, I., *Tipografia de la Mănăstirea Neamțu*, în *MMS*, Anul XXXIV, nr. 3-4, 1958.
Idem, *Din istoricul tiparniței de la Mănăstirea Neamț*, în *MMS*, Anul XLV, nr. 7-9.
Racoveanu, G., *Gravura în lemn la Mănăstirea Neamțul*, *Fundația Regală pentru Literatură și Artă*, București, 1940.
Sauciuc, B., *Mănăstirea Neamț vatră de spiritualitate și cultură românească*, Vol. I, Editura Doxologia, Iași, 2017.
Ștrempel, G., *Copiști de manuscrise românești până la 1800*, vol. I, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1959.
Vasilescu, M., *Iubite cetitorule. Lectură, public și comunicare în cultura română veche*, Editura Paralela 45, Pitești, 2001.
Idem, *Stereotipii de lectură în predosloviile cărților vechi*, în *Analele Universității București. Limba și literatura romană*, XLI=XLII, 1992-1993.

Idem, Stereotipii de lectură în predosloviile cărților vechi, în *Analele Universității București. Limba și literatura română*, XLI=XLII, 1992-1993.